

641040 ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΘΕΩΡΙΑΣ: ΓΛΩΣΣΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Γαλλικής γλώσσας και φιλολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	641040	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	-
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ζητήματα θεωρίας: Γλώσσα, Λογοτεχνία, Μετάφραση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		4
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδίκευσης (ΜΕΕ)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/FRL253/		

(1) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
ΓΝΩΣΕΙΣ: • Βασικά ζητήματα και προβληματισμοί θεωρίας της λογοτεχνίας με έμφαση στη λειτουργία της γλώσσας στο λογοτεχνικό κείμενο. • Γνωριμία και εξοικείωση με ενδεικτικά κείμενα της ιστορίας της λογοτεχνικής θεωρίας από την ελληνική αρχαιότητα έως σήμερα. • Σύνδεση με σχετικούς προβληματισμούς θεωρίας και μεθόδου της λογοτεχνικής μετάφρασης. ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ: • Ανάγνωση, κατανόηση και σχολιασμός κειμένων θεωρίας της λογοτεχνίας και της λογοτεχνικής μετάφρασης. ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ: • Συμμετοχή σε διάλογο για ποικίλα ζητήματα θεωρίας που αφορούν τις σχέσεις γλώσσας, λογοτεχνίας και μετάφρασης. • Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας και γραπτού λόγου για τα παραπάνω.
Γενικές Ικανότητες
• Καλλιέργεια κριτικού κοινού νου σε εξοικείωση με τη ρητορική και τον προβληματισμό κειμένων λογοτεχνικής θεωρίας. • Αναγνώριση και εκτίμηση θεωρητικών διαστάσεων της λογοτεχνικής μετάφρασης.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Μάθημα ελεύθερης επιλογής με προαπαιτούμενο το μάθημα «Εισαγωγή στη Θεωρητική Γλωσσολογία» (64761). Απευθύνεται κυρίως σε φοιτητές του 6^{ου} και 8^{ου} εξαμήνου σπουδών του Γαλλικού τμήματος, όσους ενδιαφέρονται να μελετήσουν και να συζητήσουν κείμενα λογοτεχνικής θεωρίας. Προτείνεται και στα υπόλοιπα τμήματα της Φιλοσοφικής. Έχει σκοπό να εισαγάγει τους φοιτητές στον θεωρητικό στοχασμό για τη γλώσσα και τη λογοτεχνία διερευνώντας τη σπουδαιότητά του για τις μεταφραστικές σπουδές. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σχέση λογοτεχνίας και ιστορίας και

στη λειτουργία διαφορετικών τρόπων ανάγνωσης και ερμηνείας. Γλώσσα εργασίας του μαθήματος τα ελληνικά.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ & ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Το παρόν περίγραμμα είναι μόνον ενδεικτικής λειτουργίας, καθώς ο ακαδημαϊκός χαρακτήρας του μαθήματος επιβάλλει ευελιξία και διαρκή αναμόρφωση.

Η κάθε ενότητα αντιστοιχεί σε ένα με δύο μαθήματα 3 ωρών και έχει τη δική της προτεινόμενη βιβλιογραφία. Τα υποδεικνυόμενα «εγχειρίδια» είναι γενικής εισαγωγής στο θέμα της ενότητας. «Κείμενα εργασίας» είναι τα κείμενα όπου επικεντρώνεται το μάθημα και στα οποία οι φοιτητές καλούνται να κάνουν και τη δική τους εργασία. Η «επιπλέον βιβλιογραφία» είναι για εμβάθυνση στο θέμα.

Σε αγκύλες υποδεικνύονται βιβλία που παρέχονται από τον «Εύδοξο». Τα υπόλοιπα είναι προσβάσιμα στις βιβλιοθήκες της Φιλοσοφικής ή στο διαδίκτυο.

Στο *eclass* του μαθήματος αναρτάται, εκτός των βασικών και τρεχουσών ανακοινώσεων, υλικό χρήσιμο για τη μελέτη κάθε ενότητας.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ: Λογοτεχνική θεωρία - έννοια, ερωτήματα, κείμενα

Εγχειρίδια:

Jonathan Culler, «Τι είναι η θεωρία» στο: *Λογοτεχνική θεωρία*: κεφ. 1, σσ. 1-22. [ΕΥΔΟΞΟΣ]

2. ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ: Η ιδιαιτερότητα της λογοτεχνίας και η σημασία της

Εγχειρίδια:

Jonathan Culler, «Τι είναι λογοτεχνία και γιατί μας ενδιαφέρει», στο: *Λογοτεχνική θεωρία*: κεφ. 2, σσ. 23-56. [ΕΥΔΟΞΟΣ]

Γιώργος Βάρσος, *Ιστορία της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας*: κεφ. 1.1.1. «Λογοτεχνία», σσ. 17-27.

Κείμενα εργασίας:

– **Φώτης Τερζάκης**, «Από την προϊστορία του αισθητικού» στο: *Τροχιές του αισθητικού*, Αθήνα, εκδ. Futura, 2007, κεφ. 1, σσ. 59-90.

και φωτοτυπημένα αποσπάσματα από:

Πλάτωνος *Πολιτεία*,
Αριστοτέλους *Περί ποιητικής*,
Λογγίνου *Περί ύψους*

σε νεοελληνικές και γαλλικές μεταφράσεις.

– **Τέρι Ήγκλετον**, *Εισαγωγή στη θεωρία της λογοτεχνίας* [1983], εκδ. Οδυσσέας, Αθήνα 1989: κεφ. 1, «Τι είναι λογοτεχνία;» σσ. 21-42.

3. ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Εγχειρίδια:

Jonathan Culler, «Γλώσσα, νόημα και ερμηνεία»: *Λογοτεχνική θεωρία*: κεφ. 4, σσ. 75-83.

Κείμενα εργασίας:

Ένα από τα παρακάτω:

– **Φρίντριχ Νίτσε**, *Περί αληθείας και ψεύδους υπό εξωθητική έννοια* [1873], εκδ. Εκκρεμές, Αθήνα 2009. Βλ. συμπληρωματικά και το επίμετρο του Αλεξάνδρου Νεχαμά.

– **Roman Jakobson**, «Γλωσσολογία και ποιητική» στο: Κ. Μ. Newton (επιμ.), *Η λογοτεχνική θεωρία του εικοστού αιώνα*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2013, σσ. 124-132.

σε συνδυασμό με

– **R. Jakobson**, «Τι είναι ποίηση» στο: *Δοκίμια για τη λογοτεχνία και τη γλώσσα*, εκδ. Εστία, Αθήνα 1998, σ. 125-137.

Επιπλέον βιβλιογραφία:

Γ. Μπαμπινιώτης, *Γλωσσολογία και λογοτεχνία*, Αθήνα 1991. Κυρίως: κεφ. 2, «Η μοναδικότητα της λέξεως», κεφ. 6, «Καθολικές δομές της λογοτεχνικής σημειολογίας», χρήσιμο και το κεφ. 1.

«Εισαγωγή» και το «Επίμετρο» της έκδοσης: R. Jakobson, «Τι είναι ποίηση» στο: *Δοκίμια για τη λογοτεχνία και τη γλώσσα*, εκδ. Εστία, Αθήνα 1998.

4. ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ και λογοτεχνικά είδη

Εγχειρίδια:

Γιώργος Βάρσος, «Λογοτεχνική ιστορία» στο: *Ιστορία της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας*, κεφ. 1.1.2., σσ. 28-35.

Κείμενα εργασίας:

– **Μιχαήλ Μπαχτίν**, *Έπος και μυθιστόρημα* [1941], εκδ. Πόλις, Αθήνα 1995.

Επιπλέον βιβλιογραφία:

Χανς Ρόμπερτ Γιάους, «Η ιστορία της λογοτεχνίας ως πρόκληση για τις γραμματολογικές σπουδές» στο: Κ. Μ. Newton (επιμ.), *Η λογοτεχνική θεωρία του εικοστού αιώνα*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2013, σσ. 332-340. [ΕΥΔΟΞΟΣ]

Τέρι Ήγκλετον, «Προς μία επιστήμη του κειμένου» στο: Κ. Μ. Newton (επιμ.), *Η λογοτεχνική θεωρία του εικοστού αιώνα*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2013, σσ. 299-307. [ΕΥΔΟΞΟΣ]

5. ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ, ΚΕΙΜΕΝΟ & ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Εγχειρίδια:

Jonathan Culler, «Ρητορική, ποιητική και ποίηση» στο: *Λογοτεχνική θεωρία*: κεφ. 5, σσ. 95-112.

Γιώργος Βάρσος, «Το πρόβλημα της ερμηνείας» και «Εργαλεία λογοτεχνικής ανάλυσης», στο: *Ιστορία της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας*, κεφ. 1.2.2. και 1.2.3, σσ. 28-35.

Κείμενα εργασίας:

Ένα από τα παρακάτω:

– **Ρολάν Μπάρτ**, «Ο θάνατος του συγγραφέα [*La Mort de l'auteur*]» στο: Κ. Μ. Newton (επιμ.), *Η λογοτεχνική θεωρία του εικοστού αιώνα*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2013, σσ. 206-212.

– **George Steiner**, *Περί δυσκολίας*, Αθήνα 2002: το ομότιτλο άρθρο, σσ. 41-80.
σε συνδυασμό με

George Steiner, *Μετά τη Βαβέλ [Après Babel]*, Scripta, Αθήνα 2004: το κεφ. 3, σσ. 316-342.

– **Βόλφγκανγκ Ιζερ**, «Η απροσδιοριστία ως όρος της επίδρασης του λογοτεχνικού λόγου» στο: Κ. Μ. Newton (επιμ.), *Η λογοτεχνική θεωρία του εικοστού αιώνα*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2013, σσ. 341-349. [ΕΥΔΟΞΟΣ]

– **Ζακ Ντερριντά**: *Δομή, το σημείο και το παίγνιο στον λόγο των επιστημών του ανθρώπου* στο: Κ. Μ. Newton (επιμ.), *Η λογοτεχνική θεωρία του εικοστού αιώνα*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2013, σσ. 198-206. [ΕΥΔΟΞΟΣ]

6. ΜΕΤΑ ΤΗ ΝΕΩΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑ

Εγχειρίδια:

Jonathan Culler, «Λογοτεχνία και πολιτισμικές σπουδές» και «Ταυτότητα, ταύτιση και υποκείμενο» στο: *Λογοτεχνική θεωρία*: κεφ. 3 & 8.

Κείμενα εργασίας (ενδεικτικές προτάσεις):

Ένα από τα παρακάτω:

– **Φρέντρικ Τζέημσον**, «Το μεταμοντέρνο ή η πολιτισμική λογική του ύστερου καπιταλισμού», στο: Κ. Μ. Newton (επιμ.), *Η λογοτεχνική θεωρία του εικοστού αιώνα*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2013, σσ. 464-476. [ΕΥΔΟΞΟΣ]

– **Ελέν Σιζού**, «Συνομιλίες», στο: Κ. Μ. Newton (επιμ.), *Η λογοτεχνική θεωρία του εικοστού αιώνα*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2013, σσ. 393-406. [ΕΥΔΟΞΟΣ]

– **Εντουαρντ Σαϊντ**, «Αλληλοπεπικαλυπτόμενες επικράτειες, αλληλένδετες ιστορίες» στο: Κ. Μ. Newton (επιμ.), *Η λογοτεχνική θεωρία του εικοστού αιώνα*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2013, σσ. 492-505. [ΕΥΔΟΞΟΣ]

– « Pour une littérature –monde » (manifeste publié dans *Le Monde*, le 15 mars 2007):

http://www.lemonde.fr/livres/article/2007/03/15/des-ecrivains-plaident-pour-un-roman-en-francais-ouvert-sur-le-monde_883572_3260.html

7. ΘΕΩΡΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ

Εγχειρίδια:

Georges Mounin, *Τα θεωρητικά προβλήματα της μετάφρασης [Les problèmes théoriques de la traduction]*, Τραυλός, Αθήνα 2002: κυρίως τα κεφ. 4, 5, 12 & 15.

Jeremy Munday, *Μεταφραστικές σπουδές: θεωρίες και εφαρμογές*, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2002: κεφ. 10, «Οι φιλοσοφικές θεωρίες για τη μετάφραση», σσ. 259-286.

Κείμενα εργασίας:

Ένα από τα παρακάτω:

– **Walter Benjamin** [1923], «Το έργο του μεταφραστή» στο: *Δοκίμια φιλοσοφίας της γλώσσας*, εκδ. Νήσος, Αθήνα 1999, σσ. 59-78.

αλλά και σε διαφορετική μετάφραση, στα βιβλιοπωλεία: Benjamin, Walter, *Η αποστολή του μεταφραστή και άλλα κείμενα για τη γλώσσα*, μετάφραση Γιώργος Σαγκριώτης. εκδ. Πατάκη,

Αθήνα 2014.

- **Friedrich Schleiermacher**, «Μεταφραστικές μέθοδοι» στον ιστότοπο «Πύλη για την ελληνική γλώσσα»:

[http://www.greek-](http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/education/translation/proposal_studies/page_004.html)

[language.gr/greekLang/ancient_greek/education/translation/proposal_studies/page_004.html](http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/education/translation/proposal_studies/page_004.html)

αλλά και στα βιβλιοπωλεία σε διαφορετική μετάφραση: Schleiermacher, Friedrich. *Περί των διαφόρων μεθόδων του μεταφράζειν*, μετάφραση Κωνσταντίνος Κοτσιαρός, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2014.

- **Antoine Berman**, *Η μετάφραση και το γράμμα ή το πανδοχείο του απόμακρου* [*La Traduction et la lettre ou L'Auberge du lointain*], εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2002: τα 3 πρώτα κεφάλαια.

- **Georges Mounin**, *Οι ωραίες άπιστες* [*Les Belles infidelles*], Μεταίχμιο, Αθήνα 2002.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο												
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση Τ.Π.Ε.: - στη διδασκαλία, αναλόγως των αναγκών - ανάρτηση του υλικού του μαθήματος στην πλατφόρμα e-class του ΕΚΠΑ - στην επικοινωνία με τους φοιτητές - μέσω e-class και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου												
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table><tr><th><i>Δραστηριότητα</i></th><th><i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i></th></tr><tr><td>Διαλέξεις</td><td>39</td></tr><tr><td>Πρακτική εξάσκηση με ανάγνωση κειμένων</td><td>24</td></tr><tr><td>Αυτοτελής μελέτη & πρακτική εξάσκηση</td><td>24</td></tr><tr><td>Φροντιστήριο</td><td>13</td></tr><tr><td>Σύνολο μαθήματος</td><td>100 ώρες</td></tr></table>	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>	Διαλέξεις	39	Πρακτική εξάσκηση με ανάγνωση κειμένων	24	Αυτοτελής μελέτη & πρακτική εξάσκηση	24	Φροντιστήριο	13	Σύνολο μαθήματος	100 ώρες
<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>												
Διαλέξεις	39												
Πρακτική εξάσκηση με ανάγνωση κειμένων	24												
Αυτοτελής μελέτη & πρακτική εξάσκηση	24												
Φροντιστήριο	13												
Σύνολο μαθήματος	100 ώρες												
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνική Μέθοδοι αξιολόγησης: α) Υποχρεωτική εργασία με βαθμό στον οποίο συνυπολογίζεται και η παρουσία και συμμετοχή του φοιτητή στο μάθημα και είναι απαλλακτικός, εάν το θέλει ο φοιτητής. β) Τελικές γραπτές εξετάσεις για όλους φοιτητές το επιθυμούν με την ακόλουθη διαμόρφωση βαθμού: 20% παρουσία και συμμετοχή στο μάθημα., 30% εργασία, 50% γραπτή εξέταση. Ο φοιτητής αξιολογείται βάσει της ικανότητάς του να αναλύσει λεπτομερώς και να σχολιάσει συγκριτικά επιλεγμένα αποσπάσματα κειμένων θεωρίας της λογοτεχνίας και της μετάφρασης. Τα κριτήρια αξιολόγησης παρουσιάζονται και αναλύονται στους φοιτητές κατά την έναρξη του εξαμήνου.												

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συμπληρωματικά των ανωτέρω:

George Steiner, *Μετά τη Βαβέλ*, Scripta, Αθήνα 2004 [αποσπάσματα: σ. 164-192, 316-328, 674-681, 727-745].

Lawrence Venuti, «Η μετάφραση ως κοινωνική πρακτική ή η βία της μετάφρασης» και «*Rethinking translation*: Εισαγωγή» στο: Διονύσης Γούτσος (επιμ.), *Ο λόγος της μετάφρασης*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2001.

Γιώργος Βάρσος, «Περιπλοκές της λογοτεχνικής μετάφρασης» στο: Εφη Λάμπρου & Γιώργος Φλώρος (εκδ.), *Η διδακτική της μετάφρασης στον ελληνόφωνο χώρο*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2010 [το πρώτο μέρος, σ.131-138].

Σίμος Γραμμενίδης, *Μεταφράζοντας τον κόσμο του άλλου*, Δίαυλος 2009.

Τιτίκα Δητρούλια & Γιώργος Κεντρωτής, *Λογοτεχνική μετάφραση: Θεωρία και πράξη*, ΣΕΑΒ 2015, στο www.kallipos.gr

Μαρία Παπαδήμα, *Τα πολλαπλά κάτοπτρα της μετάφρασης*, Νεφέλη 2012.